
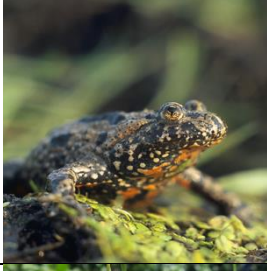

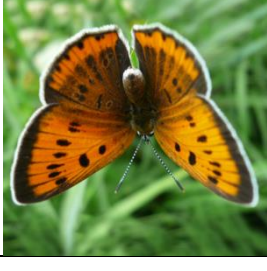

ZESTAW KONTROLNY DLA NAUCZYCIELA/-LKI

Lp.	Nazwa gatunku	Grupa*	Opis	Miniatura zdjęcia
1	mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	M	Jestem malutkim ssakiem, ale mam wielkie skrzydła. Są ponad 4 razy dłuższe niż moje ciało! Mam też długie, brązowo-czarne futerko i szpiczaste, szerokie uszy. Najbardziej lubię latać nocą po lesie i jeść motyle. Dni spędzam w różnych kryjówkach: szczelinach pni, pod odstającą korą, ale też w pęknięciach ścian waszych domów. Zimą możecie mnie znaleźć w jaskiniach lub w chłodnych podziemiach fortów.	
2	kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	A	Jestem małym płazem bezogonowym. Na grzbiecie mam gruczoły jadowe, a na brzuchu jaskrawe pomarańczowe plamy. Dzięki temu skutecznie odstrasza ludzi i inne zwierzęta. Żyję w wodzie, zadowolają mnie nawet niewielkie kałuże albo koleiny na polnych drogach. Jak wysychają – szukam sobie nowego domu. Na ląd wychodzę tylko, by móc tam wygodnie zapaść w zimowy sen.	
3	mieczyk błotny <i>Gladiolus palustris</i>	P	Jestem piękną rośliną, która w Polsce wymiera i ludzie chronią mnie, bym zupełnie nie zniknął. Mam 60 cm wzrostu. Na mojej łodydze są mieczowate liście, a w czerwcu i lipcu rozkwitam gronami fioletowo-różowych kwiatów. Rosnę na wilgotnych łąkach. Moim korzeniem jest bulwa, z której odradzam się co roku na wiosnę.	
4	czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	I	Na początku jestem gąsienicą i wylęgam się z jaja wczesną wiosną. Jem bardzo dużo roślin, aż staję się gotów, by zostać poczwarką. Jeszcze przed początkiem lata staję się pięknym latającym owadem. Mam dwie pary pomarańczowych skrzydeł, na których widać niewielkie ciemne plamki. Od spodu moje skrzydła są szarobrzowe. Lubię ciepłe dni na wilgotnych łąkach, moczarach i w lasach łęgowych.	
5	modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i>	I	Jestem drapieżnym kuzynem czerwończyka nieparka. Mam szczególne wymagania względem miejsca, w którym składam swoje jaja. Wybieram najwyższe kwiatostany tylko jednego gatunku - krwiściągu lekarskiego, który rośnie w pobliżu domu mrówek z rodzaju wścieklica. Moje skrzydła mogą być z wierzchu ciemnoniebieskie (samiec) lub czarnobrunatne (samica). Od spodu są brunatne z 1 rzędem białobłyszczących, czarnych plamek. Żyję głównie na wilgotnych łąkach i torfowiskach w południowej części Polski. W niektórych krajach Europy zupełnie wyginąłem.	
6	modraszek telejus <i>Maculinea teleius</i>	I	Jestem latającym drapieżnikiem. Składam jaja na krwiściągu lekarskim, który rośnie blisko mrowiska wścieklic. Na kwiatostanach żeruję jako gąsienica, a potem spadam na ziemię i udaję jajo mrówek. Wścieklice adoptują mnie, a ja podstępnie zjadam się ich jajami i larwami, dopóki nie stanę się dorosłym owadem. Moje skrzydła są jasnoniebieskie z czarnym brzegiem (samiec) lub czarnobrunatne (samica). Od spodu mają barwę szarobrzową z 2 rzędami czarnych plamek o białym brzegu. Mieszkam w centrum i na południu Polski, tylko w czystych miejscach, więc ludzie uważają mnie za wskaźnik dobrego stanu zachowania środowiska. W Europie jestem gatunkiem ginącym.	

7	nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	M	Jestem małym ssakiem latającym. Mam brunatne futerko na plecach i szare na brzuszku. Moje uszy są bardzo długie, podobnie jak i skrzydła. Mieszkam w lasach południowo-wschodniej Polski, głównie w dziuplach drzew, a rzadziej w skrynkach, które budują dla mnie ludzie. Nocą żeruję niedaleko od domu, w koronach drzew. Na sen zimowy znajduję sobie bardzo wilgotne miejsca, gdzie nie ma ujemnych temperatur, np. jaskinie, piwnice, opuszczone kopalnie.	
8	nocek duży <i>Myotis myotis</i>	M	Jestem nocnym ssakiem latającym. Spośród moich braci wyróżniam się dość znaczną wielkością i owalnym kształtem uszu. Na grzbiecie mam szarobrązowe lub brązowe futerko, a mój brzusek jest biały. Mieszkam w południowo-zachodniej części Polski, najczęściej obok was – ludzi: na dużych strychach, w wieżach kościelnych czy w innych budowlach. Nocą wylatuję na żer do lasów z ubogim podszytem, na świeżo skoszone łąki lub do starych sadów. Zimą przenoszę się do piwnic, fortów lub jaskini, w których nie ma ujemnych temperatur. Tam smacznie śpię aż do kwietnia.	
9	pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	I	Jestem owadem, który wykluwa się z jaja jako larwa. W dorosłego osobnika zamieniam się dopiero po 3-4 latach. Staję się wtedy brązowoczarny, mam skrzydła chronione specjalnymi pokrywami i czułki. Kiedyś mieszkalem w puszczech, w dziuplach rozkładających się okazałych drzew. Teraz potrafię mieszkać też w innych miejscach. Choć moje imię sugeruje, że lubię tylko dęby, to tak naprawdę zadomowię się w każdym, byle bardzo starym, próchniejącym drzewie w parku i alei przydrożnej. Bardzo lubię słońce oraz próchniejące drewno.	
10	traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	A	Jestem płazem ogoniastym, który może żyć zarówno w wodzie, jak i na lądzie. Lubię zbiorniki wodne o mulistym dnie i silnie zarosnięte roślinnością. Są one idealne do złożenia i ukrycia moich jaj, z których wylęgają się kijanki. Jako dorosły płaz mam brązowe lub czarne ciało z plamkami i brodawkami, 4 palce u łap przednich oraz 5 –u tylnych. Nie mam pazurów, za to przeciwnika ugryzę dwoma rzędami zębów. Mam też szczególną zdolność odtwarzania utraconych w walce kończyn lub ogona.	

*Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

ZESTAW DLA UCZNIÓW/UCZENNIC

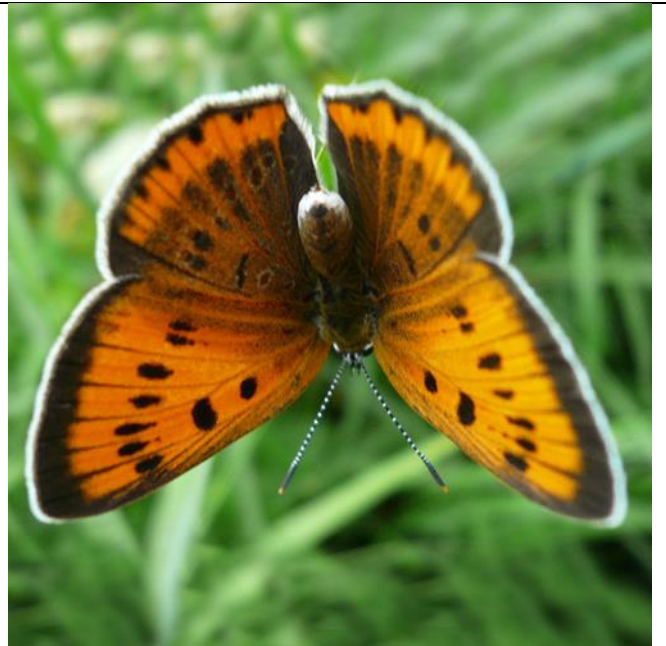
mopek

kumak nizinny

mieczyk błotny

czerwończyk nieparek

modraszek nausitous

modraszek telejus

nocek Bechsteina

nocek duży

pachnica dębowa

traszka grzebieniasta

1. Jestem malutkim ssakiem, ale mam wielkie skrzydła. Są ponad 4 razy dłuższe niż moje ciało! Mam też długie, brązowoczarne futerko i szpiczaste, szerokie uszy. Najbardziej lubię latać nocą po lesie i jeść motyle. Dni spędzam w różnych kryjówkach: szczelinach pni, pod odstającą korą, ale też w pęknięciach ścian waszych domów. Zimą możecie mnie znaleźć w jaskiniach lub w chłodnych podziemiach fortów.

2. Jestem małym płazem bezogonowym. Na grzbiecie mam gruczoły jadowe, a na brzuchu jaskrawe pomarańczowe plamy. Dzięki temu skutecznie odstrasza ludzi i inne zwierzęta. Żyję w wodzie, zadowolają mnie nawet niewielkie kałuże albo koleiny na polnych drogach. Jak wysychają – szukam sobie nowego domu. Na ląd wychodzę tylko, by móc tam wygodnie zapaść w zimowy sen.

3. Jestem piękną rośliną, która w Polsce wymiera i ludzie chronią mnie, bym zupełnie nie zniknął. Mam 60 cm wzrostu. Na mojej łodydze są mieczowate liście, a w czerwcu i lipcu rozkwitam gronami fioletoworóżowych kwiatów. Rosnę na wilgotnych łąkach. Moim korzeniem jest bulwa, z której odradzam się co roku na wiosnę.

4. Na początku jestem gąsienicą i wylęgam się z jaja wczesną wiosną. Jem bardzo dużo roślin, aż staję się gotów, by zostać poczwarką. Jeszcze przed początkiem lata staję się pięknym latającym owadem. Mam dwie pary pomarańczowych skrzydeł, na których widać niewielkie ciemne plamki. Od spodu moje skrzydła są szarobrązowe. Lubię ciepłe dni na wilgotnych łąkach, moczarach i w lasach łąkowych.

5. Jestem drapieżnym kuzynem czerwończyka nieparka. Mam szczególne wymagania względem miejsca, w którym składam swoje jaja. Wybieram najwyższe kwiatostany tylko jednego gatunku - krwiściągu lekarskiego, który rośnie w pobliżu domu mrówek z rodzaju wścieklica. Moje skrzydła mogą być z wierzchu ciemnoniebieskie (samiec) lub czarnobrunatne (samica). Od spodu są brunatne z 1 rzędem biało obwiedzionych, czarnych plamek. Żyję głównie na wilgotnych łąkach i torfowiskach w południowej części Polski. W niektórych krajach Europy zupełnie wyginąłem.	6. Jestem latającym drapieżnikiem. Składam jaja na krwiściągu lekarskim, który rośnie blisko mrowiska wścieklic. Na kwiatostanach żeruję jako gąsienica, a potem spadam na ziemię i udaję jajo mrówek. Wścieklice adoptują mnie, a ja podstępnie zajadam się ich jajami i larwami, dopóki nie stanę się dorosłym owadem. Moje skrzydła są jasnoniebieskie z czarnym brzegiem (samiec) lub czarnobrunatne (samica). Od spodu mają barwę szarobrązową z 2 rzędami czarnych plamek o białym brzegu. Mieszkam w centrum i na południu Polski, tylko w czystych miejscach, więc ludzie uważają mnie za wskaźnik dobrego stanu zachowania środowiska. W Europie jestem gatunkiem ginącym.
7. Jestem małym ssakiem latającym. Mam brunatne futerko na plecach i szare na brzuszku. Moje uszy są bardzo długie, podobnie jak i skrzydła. Mieszkam w lasach południowo-wschodniej Polski, głównie w dziuplach drzew, a rzadziej w skrzynkach, które budują dla mnie ludzie. Nocą żeruję niedaleko od domu, w koronach drzew. Na sen zimowy znajduję sobie bardzo wilgotne miejsca, gdzie nie ma ujemnych temperatur, np. jaskinie, piwnice, opuszczone kopalnie.	8. Jestem nocnym ssakiem latającym. Spośród moich braci wyróżniam się dość znaczną wielkością i owalnym kształtem uszu. Na grzbiecie mam szarobrązowe lub brązowe futerko, a mój brzusek jest biały. Mieszkam w południowo-zachodniej części Polski, najczęściej obok was – ludzi: na dużych strychach, w wieżach kościelnych czy w innych budowlach. Nocą wylatuję na żer do lasów z ubogim podszytem, na świeżo skoszone łąki lub do starych sadów. Zimą przenoszę się do piwnic, fortów lub jaskini, w których nie ma ujemnych temperatur. Tam smacznie śpię aż do kwietnia.
9. Jestem owadem, który wykluwa się z jaja jako larwa. W dorosłego osobnika zamieniam się dopiero po 3-4 latach. Staję się wtedy brązowoczarny, mam skrzydła chronione specjalnymi pokrywami i czułki. Kiedyś mieszkalem w puszczech, w dziuplach rozkładających się okazałych drzew. Teraz potrafię mieszkać też w innych miejscach. Choć moje imię sugeruje, że lubię tylko dęby, to tak naprawdę zadamowię się w każdym, byle bardzo starym, próchniejącym drzewie w parku i alei przydrożnej. Bardzo lubię słońce oraz próchniejące drewno.	10. Jestem płazem ogoniastym, który może żyć zarówno w wodzie, jak i na lądzie. Lubię zbiorniki wodne o mulistym dnie i silnie zarośnięte roślinnością. Są one idealne do złożenia i ukrycia moich jaj, z których wylęgają się kijanki. Jako dorosły płaz mam brązowe lub czarne ciało z plamkami i brodawkami, 4 palce u łap przednich oraz 5 –u tylnych. Nie mam pazurów, za to przeciwnika ugryzę dwoma rzędami zębów. Mam też szczególną zdolność odtwarzania utraconych w walce kończyn lub ogona.

Projekt finansowany z:

www.eeagrants.org

Pomoce zostały opracowane w ramach projektu Zgodnie z Naturą, prowadzonego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej.
www.globalna.ceo.org.pl

Opracowanie: Paulina Brokos

Źródło fotografii: <http://www.wikipedia.org/>